ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ У СФЕРІ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.3

О. В. Москаленко,
доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін та міжнародного права Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ЗАГАЛЬНОВИЗНАНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ВИМОГИ ДО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ

Автором проведено аналіз європейських стандартів соціального страхування населення. Доведено, що європеїзацію системи обов'язкового соціального страхування України необхідно проводити у сферах: правової культури нашої країни в цілому, соціально-страхового законодавства на підставі європейських стандартів і національної судової практики.

Ключові слова: *соціальне страхування, соціальне забезпечення, соціальний захист, соціальні виплати, європейські стандарти.*

Постановка проблеми. Прихильність України до європейського вибору й відданість загальнолюдським цінностям можуть бути реалізовані лише на підставі послідовного формування демократичних засад суспільного розвитку, утвердження прав та свобод людини і громадянина, побудови правової держави, становлення громадянського суспільства. Відповідний процес передбачає докорінне реформування правової системи України на підставі принципів і стандартів, що утвердилися на загальноєвропейському рівні на засадах сучасного демократичного міжнародного права в результаті діяльності європейських регіональних міжнародних організацій. До останніх належать Рада Європи, Європейський Союз, Організація з безпеки і співробітництва в Європі. Зауважимо, що Україна стала першою державою на теренах СНД, яка уклала Угоду про партнерство та співробітництво з ЄС, де було визначено правовий механізм їх взаємодії.

Метою статті є дослідження європейських стандартів соціального страхування населення для розуміння шляхів ефективної європеїзації системи обов'язкового соціального страхування в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Теоретичними питаннями щодо соціального страхування населення в тому чи іншому аспекті займались такі вчені-правознавці, як В. В. Андріїва, В. М. Андріїв, В. С. Андрєєв, Є. І. Астрахан, М. О. Баймуратов, К. С. Батигін, Н. Б. Болотіна, М. Х. Бунге, М. А. Вігдорчик, І. С. Войтинський, В. М. Догадов, О. Д. Зайкін, М. Л. Захаров, Р. І. Іванова, М. І. Іншин, М. Л. Захарова, П. Д. Камінська, О. Є. Мачульська, С. В. Попов, Т. О. Постовалова, В. О. Процевський, О. І. Процевський, С. М. Прилипко, В. Д. Роїк, О. С. Савич, І. М. Сирота, А. М. Слю-

 © Москаленко О. В., 2014

сар, Б. І. Сташків, Ф. Г. Тернер, Е. Г. Тучкова, М. М. Феськов, О. Г. Чутчева, В. Г. Яроцький, В. Я. Яроцький, О. М. Ярошенко та ін.

Виклад основного матеріалу. Європейські стандарти обов'язкового соціального страхування закріплені в таких документах Ради Європи і Європейського Союзу, як Європейський кодекс соціального забезпечення, Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників, Європейська соціальна хартія (переглянута), Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Практика Європейського суду з прав людини, Регламент ЄС № 1408/71 від 14 червня 1971 р. про схеми соціального страхування щодо осіб, які працюють за наймом, та їх сімей під час пересування в межах Співтовариства і Регламент ЄС № 574/72 від 21 березня 1972 р., який визначає форми застосування Регламенту № 1408/71.

Європейський кодекс соціального забезпечення було прийнято ще 16 квітня 1964 р., переглянуто 6 листопада 1990 р. [1]. У Преамбулі цього документа зазначається, що метою Ради Європи є досягнення більшої єдності між її членами заради сприяння соціальному прогресу. Кодекс містить мінімальні соціальні стандарти, які держави повинні забезпечувати у зв'язку з такими соціальними ризиками, як хвороба, безробіття, старість, трудове каліцтво, професійна хвороба, материнство, інвалідність, втрата годувальника, утримання дітей. Він передбачає досить значну кількість профілактичних заходів, спрямованих на попередження виникнення страхового випадку, і зниження його соціальних і фінансових наслідків. В інтересах гарантування гнучкого підходу до надання права на допомогу закріплено певний ступінь допусків, що дає змогу при зниженні рівня захисту шляхом будь-яких винятків надавати компенсації або еквівалентне соціальне забезпечення.

9 грудня 1989 р. Рада Європейського Співтовариства на пропозицію Європейської Комісії й після консультування з Економічним і Соціальним Комітетом та Європейським Парламентом приймає Хартію Співтовариства про основні соціальні права працівників [2], яка стала першою спробою міждержавного співробітництва з питань соціального забезпечення й захисту населення в рамках Європейського Співтовариства. За цим документом кожен працівник Європейського Співтовариства має право на адекватний соціальний захист і незалежно від статусу й розміру підприємства, на якому він працює, користуватися адекватним рівнем допомоги із соціального забезпечення. Особи, які не мають можливості ввійти або повторно ввійти до ринку праці й не мають засобів до існування, повинні мати можливість отримувати достатні кошти й соціальну допомогу з урахуванням особливостей їх конкретної ситуації. Установлено, що відповідальність за забезпечення основних соціальних прав Хартії і за вжиття соціальних заходів, потрібних для належного функціонування внутрішнього ринку як складника стратегії економічної та соціальної єдності, несуть переважно держави-члени згідно з їх національною практикою.

Принципово важливо, що ще до приєднання 14 вересня 2006 р. України до Європейської соціальної хартії (переглянутої) Конституційний Суд застосовував її норми. Так, у п. 4 рішення у справі про безоплатну медичну допомогу, ухваленого 29 травня 2002 р., він зазначив: «У процесі дослідження конституційного припису "у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно" зміст медичної допомоги з'ясовувався Конституційним Судом України з огляду на відповідні положення… Європейської соціальної хартії, підписаної у Страсбурзі

3 травня 1996 року (статті 11–13)…». У Преамбулі ЄСХ (п) визначена її головна мета – забезпечення без будь-якої дискримінації підвищення життєвого рівня й поліпшення соціального забезпечення населення держав, які є членами Ради Європи.

Щоб краще й повніше зрозуміти зміст прав Європейської соціальної хартії (переглянутої), що безпосередньо стосуються обов'язкового страхування, проаналізуємо їх в історичному контексті. Право на соціальне забезпечення передбачено ст. 12 як Переглянутої хартії, так і Хартії 1961 р. (підписана Україною 2 травня 1996 р.) [3].

ЄСХ 1961 р. містить зобов'язання держав підтримувати систему соціального забезпечення своїх громадян на такому задовільному рівні, який у всякому разі необхідний для ратифікації Конвенції МОП №102 «Про мінімальні норми соціального забезпечення», тоді як ЄСХ (п) 1996 р. зобов'язує держави підтримувати систему соціального забезпечення на задовільному рівні, принаймні на такому, який дорівнює необхідному для ратифікації Європейського кодексу соціального забезпечення. Різницю між Конвенцією й Кодексом становлять мінімальні вимоги щодо їх ратифікації (перший документ вимагає прийняти принаймні 3 частини, другий – 6). За ст. 2 Єврокодексу кожна Договірна сторона дотримується принаймні 6-ти пунктів із частин II–X, при цьому частина II становить собою 2 частини, а частина V – 3. Кодекс включає такі частини: II – медична допомога; III – допомога по хворобі; IV – допомога по безробіттю; V – допомога по старості; VI – допомога в разі виробничої травми; VII – допомога сім'ям із дітьми; VIII – допомога по вагітності й пологах; IX – допомога по інвалідності; X – допомога в разі смерті годувальника. Як бачимо, ратифікація Європейського кодексу соціального забезпечення вимагає більш високого рівня такого забезпечення, аніж це потрібно для ратифікації Конвенції МОП №102. Отже, рівень Хартії (переглянутої) 1996 р. у галузі соціального забезпечення було підвищено порівняно з Хартією 1961 р.

Названі приписи мають вагому не тільки соціальну, а й політичну значущість. Приміром, Комітет незалежних експертів, дійшовши висновку що їх не дотримується Кіпр, указав, що незважаючи на наявність законодавства про соціальне забезпечення, що передбачає соціальні виплати, пов'язані з певними ризиками, воно містить серйозні проблеми: багато виплат такі незначні, що виникають сумніви в тому, чи можна назвати ці заходи системою соціального забезпечення [4, с. 573].

За обома Хартіями Договірні сторони також зобов'язуються: 1) докладати зусилля для поступового піднесення системи соціального забезпечення на більш високий рівень; 2) вживати необхідних заходів шляхом укладення двосторонніх і багатосторонніх угод або в інший спосіб і відповідно до визначених у них умов для забезпечення: а) рівності між їх власними громадянами і громадянами інших держав у питаннях прав на соціальне забезпечення, включаючи збереження пільг, що надаються законодавством про соціальне забезпечення, незалежно від пересування соціально захищених осіб по територіях держав. При цьому окремі країни в кожному звітному циклі повинні подавати на розгляд Комітету незалежних експертів докази неухильного вдосконалення такої системи; б) надання, здійснення й поновлення прав на соціальне забезпечення такими засобами, як сумарний залік періодів страхування або роботи, що були здійснені за законодавством кожної з держав.

Значна увага питанням обов'язкового соціального страхування приділяється Європейським Союзом, який засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права й поваги до прав людини, зокрема до осіб, які належать до національних меншин. Саме вказані цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панують плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність і рівність жінок і чоловіків (ст. 2 Договору про Європейський Союз [5]).

У сфері соціального забезпечення Європейський Парламент і Рада Європи, діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою, ухвалює заходи, необхідні для забезпечення свободи руху трудівників. Із цією метою вони створюють систему, що гарантує мігрантам, які працюють за наймом або самостійно, а також залежним від них особам: а) складання всіх періодів, що враховуються відповідно до законодавств кількох країн, з метою набуття і збереження права на соціальні виплати й обчислення їх обсягу і б) здійснення соціальних виплат особам, які проживають на території держав-членів.

ЄС, беручи до уваги розмаїття національних систем, визнає й підтримує на своєму рівні роль соціальних партнерів, сприяє діалогу між ними, поважаючи їх незалежність. Тристоронній соціальний саміт заради зростання й зайнятості сприяє такому соціальному співробітництву. Для досягнення вищевказаних цілей Євросоюз підтримує й доповнює діяльність держав-членів у таких сферах, як-то:

– покращання робочого середовища з метою захисту здоров'я й безпеки працюючих;

– умови праці;

– соціальне забезпечення й соціальний захист трудящих;

– захист працівників по закінченні трудового договору;

– інформування й консультації працівників;

– представництво й колективний захист інтересів працівників та роботодавців, включаючи право працюючих брати участь у спільному управлінні;

– умови працевлаштування громадян третіх країн, які на законних підставах проживають на території ЄС;

– інтеграція осіб, усунутих з ринку праці;

– рівність жінок і чоловіків щодо їх можливостей на ринку праці і ставлення до них на роботі;

– боротьба проти соціального виключення;

– модернізація систем соціального захисту.

Із цією метою Європейський Парламент і Рада Європи можуть ухвалювати заходи, призначені для заохочення співпраці між державами-членами шляхом ініціатив, спрямованих на вдосконалення знань, розвиток обміну інформацією й найкращим досвідом, поширення інноваційних підходів і досвіду оцінювання, за винятком будь-якої гармонізації законів і підзаконних актів держав-членів, а також за допомогою директив можуть ухвалити мінімальні вимоги для поступового їх застосування з урахуванням умов і технічних правил, що існують у кожній державі-члені. Такі директиви мають уникати накладання адміністративних, фінансових або правових обмежень у спосіб, стримуючий створення й розвиток малих і середніх підприємств. Однак ці приписи не повинні впливати на право держав-членів визначати основопо-

ложні принципи своїх систем соціального забезпечення, істотно впливати на їх фінансову рівновагу й перешкоджати будь-якій державі-членові зберігати або впроваджувати суворіші заходи захисту.

Для поліпшення можливості працевлаштування людей на внутрішньому ринку і сприяння цим підвищенню рівня життя створено Європейський соціальний фонд. Його мета – полегшення працевлаштування бажаючим, підвищення географічної і професійної мобільності працівників у межах ЄС і сприяння їх адаптації до промислових змін і змін систем виробництва, зокрема, через професійне навчання і перекваліфікацію.

Хартія про основоположні права Європейського Союзу [6] містить ст. 34 «Соціальне забезпечення та соціальна допомога», за якою ЄС визнає й поважає надання права користуватися перевагами соціального забезпечення й соціальними послугами, які захищають особу в таких випадках, як вагітність і пологи, хвороба, виробнича травма, перебування на утриманні, старість, втрата роботи тощо, відповідно до законодавства ЄС, а також національного законодавства і практики. Кожен, хто на законних підставах змінює місце свого проживання в межах Європейського Союзу, вправі отримувати соціальні виплати й соціальні пільги відповідно до законодавства Євросоюзу, а також національного законодавства і практики. З метою подолання соціального виключення й бідності ЄС визнає й поважає право на соціальну допомогу й допомогу в забезпеченні житлом для того, щоб згідно із законодавством Союзу й національним законодавством і практикою гарантувати гідне існування всім, кому бракує для цього достатніх коштів.

Щоб належним чином функціонував єдиний ринок страхових послуг, Європейському Союзу потрібно було мати спільну правову базу, яка дозволила б страховикам вільно здійснювати операції в усіх його державах. Цьому сприяло прийняття низки директив, що окреслювали умови ведення страхового бізнесу. У них визначено режим нагляду, який передбачає видачу єдиної ліцензії й виключний контроль з боку компетентного органу держави – члена ЄС, у якій зареєстрована страхова компанія. Такий режим дозволив страховим компаніям працювати в будь-якій країні згідно з принципом вільного створення філій і вільного надання послуг. Директиви про страхову діяльність містять низку положень, що забезпечують захист прав застрахованих осіб і страхувальників, зокрема, шляхом установлення правових норм, що застосовуються до договорів страхування, укладених у ЄС, або інформації, що страховик зобов'язаний надавати страхувальникові перед укладенням і протягом періоду чинності договору страхування [7, с. 127, 128].

Основними документами, що регламентують у Європейському Союзі виплати по соціальному страхуванню, є Регламент № 1408/71 від 14 червня 1971 р. про схеми соціального страхування щодо осіб, які працюють за наймом, та їх сімей під час пересування в межах Співтовариства [8], і Регламент № 574/72 від 21 березня 1972 р. [9], що визначає форми застосування Регламенту № 1408/71. Із значними змінами вони продовжують діяти й до цього часу.

Директива № 1408/71 відповідає багатосторонній угоді по соціальному страхуванню. Якщо порівнювати її зі звичайними угодами з приводу соціального страхування, то він містить значно більше детальніших положень. Як і інші акти Євросоюзу, вона є вищим державним законом, тобто має більшу силу порівняно з національ-

ними законами, що суперечать її положенням. Цей Регламент застосовується щодо відповідних сфер соціального забезпечення, як-от: а) допомога у зв'язку із хворобою й материнством; б) допомога по інвалідності, включаючи призначену для підтримання або поліпшення працездатності; в) пенсія за віком; г) допомога в разі втрати годувальника; д) допомога у випадку виробничих травм і професійних захворювань; е) допомога в разі смерті; є) допомога по безробіттю; ж) допомога на сім'ю. Цей документ застосовується щодо всіх загальних схем соціального забезпечення і схем спеціальних, що фінансуються за рахунок внесків або без них, включаючи схеми обов'язків роботодавця щодо допомоги.

Гарантується накопичення прав і переваг, але без дублювання виплат, за винятком пенсії по інвалідності, старості, у зв'язку зі смертю годувальника й допомог при професійних захворюваннях і виробничих травмах. У випадку дублювання періодів страхування і прирівнюваних до них періодів виплата обмежується найбільшою сумою, яку повинна отримати заінтересована особа.

Пенсії по інвалідності, старості, при втраті годувальника, допомоги, що виплачуються у зв'язку з нещасним випадком, та інші виплати, передбачені законодавством однієї або більше держав, не можуть знижатися, змінюватися, призупинятись або зазнавати конфіскаційних дій при зміні місця проживання. Компенсація виплат відбувається тільки за умови, якщо особа є суб'єктом обов'язкового державного страхування.

Розділ III Директиви містить спеціальні положення, що регулюють різні види допомоги. Покажемо це на прикладі допомоги у випадку виробничої травми і професійного захворювання. Працівник, який зазнав виробничої травми або отримав професійне захворювання і який постійно проживає на території держави-члена, іншої, ніж відповідна держава, отримує у державі, в якій постійно проживає: а) допомогу в натуральній формі, надану від імені компетентної установи установою місця його постійного проживання відповідно до законодавства, яке вона застосовує, начебто він був нею застрахований; б) грошову допомогу, надану компетентною установою згідно із законодавством, яке вона застосовує.

Компетентна установа держави, законодавство якої передбачає, що: а) обчислення грошової допомоги повинно ґрунтуватися на середній заробітній платі, визначає останню, посилаючись виключно на заробітні плати, зареєстровані протягом періодів, завершених за вищезазначеним законодавством; б) обчислення такої допомоги має базуватися на стандартній заробітній платі, визначає останню, за доцільності посилаючись на середню стандартну заробітну плату, що відповідає періодам, завершеним за вищезазначеним законодавством; в) сума грошової допомоги залежить від чисельності членів сім'ї, враховуються також члени сім'ї заінтересованої особи, які постійно проживають на території іншої держави-члена, начебто вони постійно проживають у відповідній державі.

Якщо на території держави, в якій знаходиться працівник, не існує страхування на випадок виробничих травм чи професійних захворювань або якщо такий вид страхування існує, але немає установи, на яку покладено відповідальність за надання допомоги в натуральній формі, така допомога надається установою місця перебування або постійного проживання, на яку покладено відповідальність за надання допомоги в натуральній формі у випадку хвороби. Якщо характер схеми відповідної

держави щодо компенсації в разі виробничих травм відрізняється від характеру обов'язкового страхування, допомога в натуральній формі здійснюється безпосередньо роботодавцем або відповідним страхувальником.

З метою належної реалізації Регламенту № 1408/71 створено Адміністративну комісію із соціального забезпечення й Дорадчий комітет із соціального забезпечення працівників-мігрантів.

Адміністративна комісія входить до складу Комісії Європейських Співтовариств і складається з представників уряду кожної з держав, яким за необхідності надають допомогу експерти-консультанти. Міжнародне бюро праці надає Адміністративній комісії допомогу з технічних питань на підставі договорів, укладених із цією метою між Європейським економічним співтовариством і Міжнародним бюро праці.

Дорадчий комітет на вимогу Комісії Європейських Співтовариств або Адміністративної комісії за його власною ініціативою уповноважений: а) здійснювати перевірку спільних питань або питань щодо принципів і проблем, виникаючих унаслідок застосування регламентів; б) розробляти висновки з відповідного питання для Адміністративної комісії та пропозиції для перегляду регламентів.

Однак, як справедливо наголошує Т. О. Постовалова, останнім часом Регламенти № 1408/71 та № 574/72 все більше не встигають за інтенсивним розвитком соціального права держав. Так, у ньому не знайшли відбиття нові ризики й нові види виплат, наприклад, виплати по догляду за дітьми або по їх вихованню. У зв'язку з тим що класифікація виплат по соціальному забезпеченню не може оскаржуватися, то в суду Європейського Співтовариства не залишалося іншого вибору, окрім як приєднати названі виплати до класичних видів виплат. Виплати по догляду за дітьми долучили до виплат за хворобою, а виплати на виховання дітей – до сімейних виплат. Але специфічних норм з координації, які враховували б особливості цих нових видів виплат, у Регламенті № 1408/71 бракує [10, с. 156, 157].

Як наслідок ще 21 грудня 1998 р. було запропоновано проект нового Регламенту, який включав такі новації, як-то:

– відкрита предметна сфера дії, до якої могли б вноситися всі майбутні зміни правопорядків держав-членів;

– відкрита сфера дії за колом осіб і широке, єдине регулювання для всіх осіб, які застосовані або захищаються, незалежно від того чи є вони працівниками, особами самостійної праці, учнями або членами сім'ї, а також без градації на громадян Союзу і громадян третіх держав;

– широке й рівне становище всіх осіб у праві на виплати;

– раціоналізація витрат по речових послугах для пенсіонерів у випадку страхування в разі хвороби;

– передбачення 6-місячного експорту виплат з виплат по безробіттю, а для осіб, які регулярно переміщуються через кордон, постійне необмежене забезпечення виплат раніше відповідальними державами;

– постійне забезпечення максимальними виплатами при конкуруючих вимогах на сімейні виплати при витратах, у яких повинні брати пропорційну участь усі держави, яких це стосується.

Цей Регламент хоча й був прийнятий, однак до цього часу так і не вступив у силу, оскільки не діє спеціальний регламент щодо його застосування.

Висновки. В останні два десятиліття спостерігається своєрідна європеїзація соціального страхування в межах усього регіону. При цьому існує значна відмінність між європеїзацією держав-членів, коли відповідні процеси відбуваються в самому Євросоюзі, і європеїзацією інших країн, коли це має місце за межами ЄС. Для правових систем першої групи країн європеїзація означає, що національне право у своєму розвитку певною мірою визначається європейським правом. Німецький правознавець Р. Валь виділив два основних напрями європеїзації права держав-членів: а) вертикальний, що полягає у взаємодії права ЄС і права держав-членів на підставі верховенства першого, і б) горизонтальний, що полягає у всеосяжному зіткненні правових систем членів на підставі права ЄС [11, с. 8]. У випадку з Україною європеїзація має декілька значень: по-перше, вона означає вплив європейських процесів і явищ на українське суспільство; по-друге, може розглядатися як безпосереднє залучення України до європейських процесів; по-третє, вона становить собою сприйняття Україною передового досвіду європейських народів.

Європеїзація системи обов'язкового соціального страхування України полягає в європеїзації: а) правової культури нашої країни в цілому; б) соціально-страхового законодавства на підставі європейських стандартів і в) національної судової практики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Європейський кодекс соціального забезпечення : прийнят. Радою Європи 16.04.1964.
2. Хартія Співтовариства про основні соціальні права працівників : прийнята 09.12.1989.
3. Європейська соціальна хартія : Хартія РЄ від 18.10.1961, № ETS.
4. Европейская конвенция о правах человека и Европейская социальная хартия: право и практика : пер. с англ. / под ред. Д. Гомьена, Д. Харриса, Л. Звака ; науч. ред. Л. Б. Архипова. – М. : МНИМП, 1998. – 600 с.
5. Договір про Європейський Союз // Основи права Європейського Союзу: нормат. матеріали / за заг. ред. М. В. Буроменського. – Х. : ФІНН, 2010. – С. 9–46.
6. Хартія про основоположні права Європейського Союзу // Основи права Європейського Союзу: нормат. матеріали / за заг. ред. М. В. Буроменського. – Х. : ФІНН, 2010. – С. 47–221.
7. Баймуратов М. О. Міжнародно-правові зобов'язання держав у сфері становлення альтернативних форм соціального страхування : монографія / М. О. Баймуратов, О. С. Савич. – О. : Фенікс, 2009. – 280 с.
8. Регламент Ради про застосування схем соціального страхування щодо осіб, які працюють за наймом, та їхніх сімей під час пересування в межах Співтовариства від 14.06.1971 р., № 1408/71.
9. Регламент на Съвета № 574/72 от 21.03. 1972 г. за определяне на реда за прилагане на Регламент 1408/71 за прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността.
10. Постовалова Т. А. Трудовое и социальное право Европейского Союза : учеб. пособие / Т. А. Постовалова ; под ред. Х. Херрманна, С. А. Балашенко, Т. Борича. – Минск : Зорны Верасок, 2010. – 219 с.
11. Wahl R. Europeanisation Beyond Supremacy / R. Wahl // The Europeanisation of International Law / eds. by J. Wouters, A. Nollkaemper, De E. Wet. – The Hague, 2008. – 836 p.

Москаленко А. В.

ОБЩЕПРИНЯТЫЕ ЕВРОПЕЙСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ К СОЦИАЛЬНОМУ СТРАХОВАНИЮ НАСЕЛЕНИЯ

Автором проведен анализ европейских стандартов социального страхования населения. Доказано, что европеизацию системы обязательного социального страхования Украины необходимо проводить в сферах: правовой культуры нашей страны в целом, социально-страхового законодательства на основании европейских стандартов и национальной судебной практики.

***Ключевые слова**: социальное страхование, социальное обеспечение, социальная защита, социальные выплаты, европейские стандарты.*

Moskalenko O. V.

CONVENTIONAL EUROPEAN REQUIREMENTS TO SOCIAL INSURANCE OF THE POPULATION

***Problem setting.** Ukrainian commitment to European choice and devotion to human values can be realized only on the basis of the successive forming of democratic principles of community development, claim of rights and freedoms of man and citizen, construction of the legal state, becoming of civil society. The corresponding process involves radical reform of the legal system of Ukraine on the basis of principles and standards that are established at the European level on the basis of modern democratic international law as a result of activity of European regional organizations. To the last belong CE, European Union, Organization for Security and Cooperation in Europe. It should be noticed that Ukraine became the first state in the CIS, that signed Partnership and cooperation agreement between the European communities, which was defined legal mechanism of their interaction.*

***Target of research.** is research the European social security standards of population to understand effective ways Europeanization obligatory insurance system in Ukraine.*

***Analysis of recent research**. Such scientists as V. V. Andriyiva, V. M. Andriyiv, V. S. Andreev, E. I. Astrakhan, M. O. Baymuratov, K. S. Batyhin, N. B. Bolotina, M. H. Bunge, M. A. Vihdorchyk, I. S. Voitinsky, V. M. Dohadov, O. D. Zaykin, M. L. Zakharov, R. I. Ivanova, M. I. Inshyn, M. L. Zakharova, P. D. Kaminska, O. E. Machulska, S. V. Popov, T. O. Postovalova, V. O. Protsevskyy, O. I. Protsevskyy, S. M. Prilipko, V. D. Royik, O. S. Savich, I. M. Sirota, A. M. Slusar, B. I. Stashkiv, F. G. Turner, E. G. Tuchkova, M. M. Feskov, O. G. Chutcheva, V. G. Yarotskiy, V. Y. Yarotskiy, O. M. Yaroshenko and others engaged theoretical questions concerning social security of population.*

***Article's main body.** European standards of obligatory social insurance envisaged in such documents of the Council of Europe and the European Union, as the European Code of Social Security, the Community Charter of the Fundamental Social Rights of Workers, the European Social Charter (revised), European Convention on Human Rights, the European Court Practice human Rights, the EU Regulation №1408/71 of 14 June 1971 about social insurance schemes against persons employed and their families during the moving within the Community and Regulation EC №574/72 dated March 21, 1972 that defines the shape of application the Regulation №1408/71.*

***Conclusions and prospects for the development.** In the last 2 decades there is a kind of Europeanization of social security within the region. Herewith there is a considerable difference between europeanizing of states-members, when corresponding processes take place in European Union, and europeanizing of other countries, when it takes place outside the EU. In the case of Ukraine Europeanization has several meanings: firstly, it means the influence of European processes and phenomena in Ukrainian society; secondly, can be examined as the direct involvement of Ukraine in the European processes; thirdly, it is a perception experience of European nations by Ukraine.*

Europeanization obligatory social insurance system of Ukraine is Europeanization: a) the legal culture of our country as a whole; b) social-insurance legislation based on European standards and c) national judicial practice.

Key words: *social insurance, social welfare, social security, social payments, the European standards.*